



**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти» НАПНУ
Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Херсонський державний університет**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
VIII Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

07 листопада 2025 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі: збірник тез доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 07 листопада 2025 р., Мукачево / Ред.кол.: Добош О.М. (гол.ред.) та ін. Мукачево: МДУ. 2025.360 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 8 від 14 листопада 2025 р.)**

Рецензенти:

Бондар Т.І. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету

Фізеші О.Й. – завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету, доктор педагогічних наук, професор

У збірнику вміщено тези доповідей VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенчик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1 ПЕДАГОГІЧНА ОСВІТА ТА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ	
<i>Білик Олена, Лупак Вікторія</i> ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ МИСТЕЦЬКИХ І ТЕХНОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН	11
<i>Дарманська Ірина, Анастасія Слободян</i> PROJECT-BASED LEARNING FOR PROFESSIONAL COMPETENCE DEVELOPMENT	16
<i>Бондар Тамара</i> ФОРМУВАННЯ ПОВАГИ ДО ОСВІТИ	21
<i>Куцик Ольга, Довгомеля Кароліна</i> РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ФАХОВОЇ ОСВІТИ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ПОЧАТКОВА ОСВІТА» ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬО-ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	26
<i>Єрмоленко Аліна</i> МЕРЕЖЕВА ОСВІТА ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ДЛЯ ПЕРСОНАЛІЗАЦІЇ	30
<i>Комісарик Марія, Семотюк Наталія</i> ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДРІБНОЇ МОТОРИКИ РУК У ДІТЕЙ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ	34
<i>Лібак Наталка, Певсе Андрія</i> МОВНА НОРМА І СТИЛІСТИЧНА ВАРІАТИВНІСТЬ У СУЧАСНОМУ УКРАЇНСЬКОМУ ТА УГОРСЬКОМУ ДІЛОВОМУ СПІЛКУВАННІ	37
<i>Мішко Катерина, Анна Димовська</i> РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ЗДОБУТТЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ	41
РОЗДІЛ 2 НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ІННОВАЦІЇ В ОСВІТІ	
<i>Басараб Валерій, Пальок Іванна</i> ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ У ПРОЦЕСІ ХУДОЖНЬО-ТРУДОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	44
<i>Буцко Людмила, Мочан Тетяна</i> РОЗВИТОК ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ПРОБЛЕМНОГО НАВЧАННЯ	49
<i>Губаль Мирослава, Швардак Маріанна</i> МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ СИТУАТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ	52

Мирослава Губаль

другий (магістерський) рівень вищої освіти
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет

Маріанна Швардак

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки дошкільної,
початкової освіти та освітнього менеджменту,
Мукачівський державний університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТОДІВ СИТУАТИВНОГО МОДЕЛЮВАННЯ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Ситуативне моделювання в освітньому процесі початкової школи являє собою потужний дидактичний інструмент, спрямований на розвиток критичного мислення, формування навичок розв'язання проблем та соціально-емоційного навчання учнів молодшого віку. На відміну від складних математичних моделей, які застосовуються у науці та вищій освіті, ситуативне моделювання на цьому рівні фокусується на *схематичному* та *ігровому* відтворенні реальних життєвих ситуацій [1]. Його мета – допомогти дітям візуалізувати причинно-наслідкові зв'язки, прогнозувати результати своїх дій та усвідомити соціальні ролі. Реалізація цього методу вимагає чітких методичних вказівок, що адаптують академічні принципи моделювання до психолого-педагогічних особливостей молодших школярів.

Відомо, що методичною основою ситуативного моделювання у початковій школі є перехід від абстрактного мислення до конкретно-образного. Ситуація тут визначається як динамічна сукупність умов, що містить навчально-пізнавальну проблему або соціальний конфлікт і вимагає від учнів колективного пошуку та розробки рішення [4]. Замість складних алгоритмів, ми використовуємо елементи ігрового моделювання (рольові ігри, інсценізації), візуального моделювання (схеми, піктограми, діаграми) та конструктивного моделювання (LEGO, макети).

Успішна реалізація ситуативного моделювання на уроках має слідувати

логічній, чітко структурованій послідовності, адаптованій до вікових особливостей молодших школярів:

1. Постановка та аналіз ситуації. Вчитель має розпочати з презентації життєвої, зрозумілої та емоційно значущої для дітей ситуації (наприклад, «Що робити, якщо забув вдома пенал?», «Як розподілити обов'язки для підготовки до свята?»). Методично важливо, щоб ситуація містила чітко визначену проблему та кілька можливих шляхів розвитку подій [3]. На цьому етапі відбувається спільний ситуаційний аналіз, під час якого учні ідентифікують головних дійових осіб, їхні інтереси, існуючі обмеження та можливі загрози або можливості. Наприклад, можна використовувати прості ментальні карти або діаграми Ішикави (без використання академічних термінів), де діти графічно показують, що спричинило проблему і які можуть бути її наслідки.

2. Формалізація та створення моделі. Після аналізу учні переходять до створення моделі. Оскільки це початкова школа, формалізація відбувається через:

- рольові моделі (розподіл ролей між учнями та інсценізація ситуації. Модель – це їхня дія та взаємодія);

- графічні моделі (створення простої схеми або коміксу, що відображає послідовність подій і варіанти рішень. Наприклад, стрілками позначаються переходи від «дії» до «результату»);

- предметні моделі (використання конструктора або ляльок для фізичного відтворення місця події та дій персонажів). Методично вірно, якщо модель створюється самими дітьми, а не надається готовою, що посилює їхню залученість [2].

3. Експеримент з моделлю (розв'язання проблеми) є центральним етапом, оскільки відбувається «запуск» моделі. Учні, перебуваючи в ролях або маніпулюючи елементами конструктора/схеми, апробують різні варіанти розв'язання проблеми. Ключова методична настанова полягає у проведенні сценарного аналізу на доступному рівні. Вчитель пропонує змінити ключову змінну («А що, якщо головний герой вчинить не так, а інакше?») для того, щоб

діти побачили, як зміна однієї дії впливає на кінцевий результат. Це формує розуміння причинності та відповідальності за власний вибір.

4. Аналіз результатів та рефлексія. Після «експерименту» відбувається колективне обговорення. Учні повинні не лише назвати отриманий результат, а й обґрунтувати, чому саме цей шлях виявився найбільш (або найменш) ефективним. Важливим елементом є валідація моделі на рівні початкової школи, що полягає у порівнянні отриманого рішення з загальноприйнятими соціальними нормами та правилами. Вчитель спрямовує рефлексію на засвоєння соціальних, моральних або навчальних висновків із змодельованої ситуації [2].

Таким чином, ситуативне моделювання, реалізоване на уроках у початковій школі згідно з викладеними методичними рекомендаціями, перетворюється з абстрактного методу на ефективну форму інтерактивного навчання. Воно сприяє не просто засвоєнню інформації, а формуванню практичних життєвих навичок, розвиває емпатію та вміння працювати в команді. Це дозволяє реалізувати один із ключових принципів Нової української школи – навчання через діяльність та формування компетентностей, необхідних для життя у складному сучасному світі.

Список використаних джерел:

1. Курова А. В. Методики і практики інтерактивного навчання в контексті оптимізації сучасного освітнього процесу. Ідеї. Практики. Перспективи сучасної освіти : наук.-метод. альм. : у 2-х ч. За ред. В. І. Труби, М. І. Ніколаєвої, С. П. Гвоздій. Одеса : Одес. нац. ун-т ім. І. І. Мечникова, 2025. Ч. 1. С. 320–323.
2. Сироватка Р. М. Використання технологій ситуативного моделювання. *Педагогічний пошук*. 2015. №4. С. 62–64.
3. Швардак М. В., Устич М. В. Концептуальні підходи щодо визначення сутності дискусії та дискусійних методів навчання. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія»*. 2016. Випуск 1(3). С.132-142.
4. Zaporozhchenko T., Shvardak M., Stakhiv L., Kalyta N., Sadova I., & Illyash S. A Future Primary School Teacher Competence Building Model through Application of Innovative Technologies. *Revista Românească pentru Educație Multidimensională*. 2022. 14(4). 01-20. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.4/626>



МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>